

Mindre meddelelser

Første fund af *Aphanogmus hibernicus* (Hymenoptera: Ceraphronidae) udenfor Irland

Simon Haarder

University of Copenhagen, Department of Veterinary Disease Biology, Stigbøjlen 7, 1870 Frederiksberg C.

Abstract

Specimens of the ceraphronid wasp *Aphanogmus hibernicus* Buhl, O'Connor & Ashe were reared from cauliflower ash galls collected in Vordingborg, Denmark, in the spring of 2014. It is most likely an endoparasitoid of the gall midge *Arthrocnodax fraxinellus* (Meade), whose larvae predate on the cauliflower gall mites (*Eriophyes fraxinivora*) (Nalepa). This is the first record of *A. hibernicus* outside Ireland.

En gåtur med familien ved Vordingborg havn en solskinsfyldt aprildag sidste år (20.04 2014) resulterede i en ny hvepseart for landet, *Aphanogmus hibernicus* Buhl, O'Connor & Ashe, og detaljerne omkring fundet vil blive fremlagt her i artiklen. I udkanten af havneområdet stod et stort asketræ, svært besat med askeblomstgalmidens (*Eriophyes fraxinivora*) karakteristiske blomkålslignende galler. Vel vidende at larven af den lille galmyg *Arthrocnodax fraxinellus* (Meade) lever som prædator på netop askeblomstgalmiderne (Ashe & O'Connor, 2005), hjemtog jeg en håndfuld galler til nærmere studier. Adskillige eksemplarer af overvintrende myggelarver blev fundet, omsvøbt af deres pergamentagtige kokoner. I enkelte kokoner fandt jeg dog fuldt udviklede hvepse, i andre sås årevingepupper (Fig. 1). Jeg sendte eksemplarerne til Peter Neerup Buhl, som kunne bekræfte min formodning, nemlig at der var tale om arten *Aphanogmus hibernicus* (Fig 2). Arten er beskrevet i 2010 på baggrund af irsk materiale (Buhl et al. 2010), og der er ikke publiceret yderligere fund siden. Forfatterne argumenterer for, at arten sandsynligvis

Fig. 1. Adult (venstre) og puppe (højre, øverst) af *Aphanogmus hibernicus* i åbnede kokoner af galmyggen *Arthrocnodax fraxinellus* i galle af askeblomstgalmide (*Eriophyes fraxinivora*). En galmyggelarve kan skimtes i nederste højre hjørne.

snylter på *A. fraxinellus*, hvilket mine observationer støtter. Belægseksemplarer af *A. hibernicus* (tre hunner) er deponeret på Statens Naturhistoriske Museum (SNM).

Ceraphronider (Ceraphronidae) er i al almindelighed bittesmå (ca. 1 mm) og lidet iøjnefaldende hvepse. Som andre nærstående årevingefamilier er de snyltere, og værterne findes især blandt tovingerne, netvingerne og sommerfuglene (Barnard, 1999). Enkelte arterer snylter i trips eller er hyperparasitoider på braconide hvepse. Slægten *Aphanogmus* snylter fortrinsvis i galmyggelarver og bruges derfor ofte rutinemæssigt i biologisk bekæmpelse af skadedyr i landbruget, eksempelvis mod skulpegalmyggen *Dasineura brassicae* (Bruun & Skuhrava, 2011). Familien omfatter på verdensplan over 300 arter, og med fundet af *Aphanogmus hibernicus* kan i alt 43 af disse nu betegnes som hjemmehørende i den danske fauna (Buhl, 1994; 1999; Allearter.dk, 2010). Trods den interessante biologi er ceraphroniderne ikke genstand for den store opmærksomhed hverken herhjemme eller på verdensplan. Derfor kan det snildt tænkes, at adskillige danmarksnye fund vil kunne gøres inden for denne spændende snyltehvepsefamilie.

Jeg skylder en stor tak til Peter Neerup Buhl for bestemmelsen af *A. hibernicus*.

Litteratur

- Allearter.dk. 2010. Oversigt over danmarks planter, dyr og svampe m.v. [http:// allearter-databasen.dk/](http://allearter-databasen.dk/) (tilgået 01.03.2015)
- Ashe, P. & O'Connor, J. P. 2005: Rediscovery and the first Irish record of *Arthrocnodax fraxinella* (Meade) (Diptera: Cecidomyiidae) reared from the cauliflower ash gall. *Entomologist's Monthly Magazine* 141: 139-142.
- Barnard, P. 1999: Identifying British Insects and Arachnids: An Annotated Bibliography of Key Works. Cambridge University Press. 353 sider.
- Bruun, H. H. & Skuhravá, M. 2011. *Dasineura odoratae* new to Denmark and new records of the rare *Mayetiola hellwigi* (Diptera: Cecidomyiidae). *Entomologiske Meddelelser* 79 (1): 67-69.
- Buhl, P. N. 1994: Fortegnelse over Danmarks proctotruper (Hymenoptera: Proctotrupoidea s.l.). *Entomologiske Meddelelser* 62: 13-24
- Buhl, P. N. 1999: Tillæg til fortegnelsen over Danmarks proctotruper (Hymenoptera: Proctotrupoidea s.l.). 2. del: Scelionidae, Platygastriidae, Megaspilidae og Ceraphronidae. *Flora og Fauna* 105 (1): 9-13
- Buhl, P. N., O'Connor, J. P. & Ashe, P. 2010: A new reared species of *Aphanogmus* (Hymenoptera, Ceraphronidae) from Ireland. *Entomologist's Monthly Magazine* 146: 53-55.

Fig. 2. Adult hun af *Aphanogmus hibernicus*.